

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Védőre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 48 és
ünnap utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaküldésénél
vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.
Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

Börkabátosok merénylete.

Irta: Meskó Pál.

»Az OMGE diktál«. »Agrárius vakmerőség«. »Börkabátosok merénylete«. »A népnyzók telhetetlensége«. Ilyen címek állottak néhány héttel ezelőtt a bulvárd lapok cikkei fölött, még pedig akkora betűkkel, mint egy-egy mezőhegyesi cserebogár. Sokan, akik nem voltak tájékozva, ezeket a forradalmi címeket látva, azt gondolták, hogy a Károlyi Mihály béresei már Gerbeaudnál uzsonnál, a kocsisok a lipótvárosi kaszinóban alsózt játszanak, a Hangya társzekerai a Köztelekre szállítják az Osztrák-Magyar Bank aranykészletét, Lánzy Leó és Sándor Pál a Köztelek pincéiben raboskodnak, Bernát István és Rubinek Gyula a gazdaváltókat és adósleveleket szedgetik a nagy bankok pénzszekrényeiből, a Szabadság-téren 200 tüzoltó vasvillákkal hányja máglyára ezeket a drága agrártermékeket, a börze ajtajára óriási betűkkel van felírva: A Hangya mellékhelye, a Pesti kereskedelmi bankra az OMGE kézipéztára.

Pedig mindez csak képzelődés, mert nem történt semmi. Az okozta a nagy ijedséget, hogy a Tisza hirtelen kiáradt s néhány erős hullámcsapás ledöntéssel fenyegette némely kiváltságok kerítéseit.

A népnyzók telhetetlensége abból állott, hogy a kereskedelmi érdekek vakmerő sárbatiprásával annak az égbekiáltó igazságtalanságnak a törvénybeiktatására sarkallták a kormányt, hogy a szegény falusi gazdaembert ezután nem itt a fővárosban, hanem valamelyik hozzá közelebb eső járásbírósnál marasztalják el a keresetben foglalt tőke és járulékaival s ezeknél rendszeren jóval nagyobb perköltségek megfizetésében.

Furcsa világot élünk akkortájt. Aki azt akarta, hogy az ökörmézői alperes felett a VI. kerületi járásbírósnak ítélkezzen, azt elnevezték demokrata érzésű, modern gondolkodású, intellektuális kultúrembernek; ellenben aki azt akarta, hogy az ökörmézői alperest az ökörmézői járásbírósnak marasztalja el, arra kimondták, hogy középkorbeli feudális, reakciós, klerikális, kenyérdrágító, huszoros, népnyzó junker. Mintha bizony valami nagy kedvezmény lenne a halálra ítélt emberre nézve, ha nem a Lipót-köruton fogják felakasztani, hanem Szentgotthárdon.

A nézetek, kívánságok és izlések változnak.

Félévvel ezelőtt főként háromféle eszménye volt a magyarnak: az általános, tiltkos, egyenlő választójog, a korlátlan italmérségi engedély és a vasuti szabadjegy. Most már vannak újabb esz-

ményei. Az argentinai vesepecsenye és szerbiai párolt bélszín.

Az a jószívű francia király, aki azt akarta, hogy a szegény ember és a főtt tyúk legalább minden vasárnap találkozzanak, eltűnik a történelemből, mert a budapesti demokrata helyőrség térparancsnoka elrendelte, hogy minden demokratának szerbiai párolt bélszín legyen a tányérján, de nemcsak vasárnap, hanem mindennap kétszer. A jámbor tyúknak most már csak az a rendeltetése, hogy tojjon szorgalmasan a baromfi-életkor legszélsőbb határáig, a husa azonban nem kell senkinek, mert a demokrata gyomor csak azt a pecsenyét fogadja be, amelyet argentinai vagy szerbiai ökörméz hordozott hatalmas combjain.

Már pedig a demokrata vezér intézkedéseit megfelelőbbé nem lehet. Hisz a demokrata csemete azt is kérdezte a vezéri kolompot hordozó apjától: Ugy-e papa, itt Budapesten József főherceg mindjárt te utánad következik?

A fővárosi fogalmak szerint most minden bajnak az agráriusok az okai.

Egy derék honleány, aki a 7-ik »egykevel« akarta megjavítani a magyarok statisztikáját, azt kezdte észlelni, hogy nem egészen úgy van, mint volt azelőtt és elhívatta Tauffer tanár urat. A tudós professzor ur azt a tanácsot adta neki, hogy addig ne ajándékozza

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A karácsonyfa.

Ártatlan gyermekek öröme, felnőttek gyönyörűsége, szegények és gazdagok boldogsága, mindnyájunkban az áhitat hathatós ébresztője s a hit megerősítője a karácsonyfa. Szeretetre, erkölcsre, jótékonyásra, irgalmasságra, felebarátunk megbecsülésére és fölsegítésére buzdít. És a király lényes palotájától a legutolsó koldus rozoga viskójáig, ahol csak helyet foglal, mindenütt örömet szerez, — tehát udvarképes s mégis demokrata. Egyenlő előtte szegény és gazdag, minden háznál megjelenik, lelki épülést szerez.

Vajjon mivel adott hát Nagyváradon okot arra, hogy a bölcs óvoda-bizottság egyszerűen kizsuppolta az ő birodalmából?

Felhoztuk ezt a kicsinynek látszó, de alapján véve mégis lényeges esetet, mert helytelenül járt el az óvoda-bizottság. Határozatá-

ban elfogultság s a divatos vallástalanság vezette, amikor ennek a kedves, gyermekeknek örömet okozó ártatlan fenyőnek kiállították a kényszerutalevelet.

Az állami óvodákban hát hiába várják az idén a kis Jézust. A szegényebb szülők elkészülhetnek az ártatlan kérdésre:

— Anyám én is jó voltam, nekem miért nem hozott karácsonyt a Jézuska?

Az óvoda bizottság tagjainak kényelmes helyzetük van, mert ezt a kérdést nem ők hozzák meg, hanem az óvoda-bizottság. Az ő gyermekeiknek villanyos körtékkel világított, fejedelmi luksussal díszített karácsonyt hoz az angyal, de a szegény kis óvodások hiába várják a karácsonyfa felállítását sem pótolható örömet.

Miért is törölték el Önök a karácsonyfa ünnepélyeket? Azért mert érzik és tudják, hogy az fenséges vallási érzelmeket kelt nemcsak a gyermeki ártatlan szívekben, hanem a felnőttek ellátsult lelkében is nemesebb hurokat rejt meg és gyermekkori remiszantiákat ébreszt. Hiszen önök jó urak, (mert a hölgyek

önök ellen voltak) nem is ennk az ártatlan fenyőnek üzentek hadat, hanem a vallásos érzelmek. Demokraták akartak lenni s arisztokraták lettek, mert csak a szegény óvodásokat fosztották meg attól a kedves örömtől, amiben az önök szerencsésebb gyermekei fokozottabb mértékben mégis csak részesülnek.

Az a zsidó szülő, a ki a karácsonyfa felállításában, karácsonyi versek szavalásában, karácsonyi énekekben vallási sérelmet lát, az egyszerűen visszatárlhatja tőle gyermekét, de ezért az egykettőért kár volt ezer ártatlant megbüntetni. Ugyan sétáljon végig az óvoda bizottságnak az a néhány szavazó polgára a havas utcákon karácsony estéjén s tekintsen be az ablakokon. Bizonyára látni fogja, hogy a legtöbb zsidó asztalán is ott ragyog a karácsonyfa.

Tehát vallási sérelem, üldözendő cselekmény a karácsonyfa felállításában a legszigorubb ügyészi szemüvegen keresztül nézve sem lehet. Közös árvaházakban kórházakban, sőt a rideg kaszárnyák falai között is helyet foglal a várva-várt fenyő. Hiszen maga az állam,

Nagyvárad Messenger Boy 693.
Gyorsküldő vállalat. TELEFON
(Sas-palota, Zöldfa passage.)

meg az osztályozás bűnében fetrengő agráriusokat egy új napszámmal, míg az argentinai húst be nem engedik.

Már a szerelmes levelek is megváltoztak. Ezelőtt tele voltak virággal, szivárvánnyal napsugárral. Most a szerelmes völegény azt írja ideáljának: Ugy vágyódom utánad, mint az argentinai rostélyos után. Az imádott leányzó erre azt feleli. Itt mindig rólad és a szerbiai ökrökről beszélgetünk.

A demokratáknak már szűk lett a főváros, ezért ki akarják terjeszteni hatalmukat Budapesten kívül is az összes hasított körmű állatokra.

Azt szeretnék, hogy a főváros közgyűlései ilyenféle napirend felett tanácskozzanak: a nagyszalontai sertésárak megállapítása, előadó Buchinger Manó; Weltner Jakab indítványa a hortobágyi szűz gulya eladása tárgyában; Yorkshir-mangalica keresztezése befolyása a sódar zamatiára, előadó Glücksthal Soma; Szende Pálnak a demokrata hadak kataszteri főbiztosának javaslata a magyar földnek Galilei-rendszerű kommentálása tárgyában és így tovább.

A multkor egy demokrata gyűlésen — hogy az agráriusokat még gyűlöletesebbé tegyék — megállapították, hogy az agrártábornak csak 35 százaléka magyar, ellenben ők 75 százalék erejéig magyarok. Hogy tisztán lássam a dolgot, elmentem a börtönré, ahol sok a demokrata. Ott bizony 90 százalék németül beszélt s a köztelken néhány száz agrárius közül csak kettő beszélt tótul. Egy nyitrai és egy sárosi gazdátárs, ezek is csak örömben, mert huszonöt évvel ezelőtt látták egymást utoljára Turócszentmártonban.

Annak igazán örvendhetünk, hogy már a mi gyűléseink is táblás házak mellett folynak le s hogy sokszor ki kell tenni a minden elfogyott feliratu táblát.

felekezeti különbség nélkül a társadalom színéje ugyanígy fáradozik azon, hogy minél szélesebb rétegben terjedjen el a szivre, erkölcsre és kedélyre e mélyenható, a nyomort enyhíteni s az elégtelenséget csitítani képes karácsonya.

1 Es lesznek is karácsonyfák azért mindenféle Nagyváradon is. Nem irthatja azt ki sem Cézárók nagy hatalma, sem a nagyváradi óvodabizottság kisdud határozata.

Az idén nem csillognak től a gyertyák karácsony estéjén az állami óvodák fehér falai között, de jön még jobb esztendő, jön még más óvodabizottság s a karácsonya ismét bevonul oda is, nehogy az ártatlan szegény gyermekek hiába kérdezzék majd Óadktól, ha látogatóba mennek a kisdudek közé:

— Én is jó voltam, hát nekem miért nem hozott semmit a kis Jézus?

Erre a kérdésre feleljen meg az Önök lelkiismerete.

Szabados Pál.

Az igaz, hogy a kassza mindig üres, mert igen sok agrárius elvtárs a tagdíj-fizetést is a modernizmus egyik megvetendő csunya kinövésének tekinti.

Most már a falusi gazdaköri vezetők is tudják a módját, hogyan kell a közömbös és tartózkodó gazdanépet közérdekű agrárkérdések megbeszélése végett összehozni.

Egy községi bíró, aki egyuttal gazdaköri elnök is, nagyon elszégyelte magát, mikor a gazdasági egyesület titkára által hirdetett előadást a folyékony és gáz-nemű bitumenekről, részvét híján, megtartani nem lehetett. De gondolt merészet és nagyot s azt mondta a titkár-nak: Tessék kijönni a jövő vasárnap, jót állok érte, itt lesz az egész falu.

Hivatta rögtön a falu dobosát s egy óra múlva már hirdették: A jövő vasárnap, délután 3 órakor előadást tart az iskolában a gazdasági titkár ur a bitumen nevezetű új pálinkáról. Előtte dijbirkózás.

Az előadás után Bugyi Böske nő-tákat énekel a »Cigányszerem«-ből, Rozsdás Eszter pedig szavalni fog a »Balgaszűz«-ből. Hogy zsufolt ház volt, az magától értetődik. A harangozó és az éjjeliőr tudták a rendet fenntartani.

Szóval a legultrakonzervatívabb gazdákat is ki lehet mozdítani nembánom-ságuk barlangjából, csak érteni kell a módját.

A trónörökös szereplése. A politikai élet szenzációja a delegációnak a trónörökös által való megnyitása s a trónbeszéd, melyet a magyar trón várományosa tart majd jövő év országos fővárosában az édes magyar nyelven. Tehát végre szemtől szembe állhatunk azzal, ki hosszabb avagy rövidebb idő múlva, mert hiszen senki sem láthat a jövődbe, átveszi majd a Habsburg dynasztia uralmát s ezzel együtt Magyarország kormányzását. Végre meghallhatjuk saját ajkairól, hogy tulajdonképpen miként is vélekedik rólunk magyarokról. Tény, hogy a trónbeszédet a trónörökös még felsőges Urunk és dicsőségesen uralkodó királyunk nevében mondja el. Azt ő készen kapja s így abból még ugyancsak keveset következtethetünk eljövendő uralma politikájára. De ahogyan mi a trónörökös legalább a leírásokból ismerjük, ő mindenestre arra a trónbeszédre, melyet ő mond el, gyakorol a megszövegezésében olyan befolyást, hogy abból egy s másra következtetni lehetséges. Vederémo! Majd meglátjuk s azután majd kitérhetünk annak méltatására.

A Ház karácsonyi szünete. Ma délután végleg elintézték a Ház karácsonyi szünetének ügyét. A Ház karácsonytól ujévig nem tart ülést. Szerdán és csütörtökön a delegációk üléseznek, a Ház első ülése pedig január hó 3-án lesz.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 23.

Berzev ozy Albert negyed 11 órakor megnyitja az ülést.

A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitlesítése után

Elnök bemutatja az udvardi kerület megválasztott képviselőjének, Jaross Miklósnak megbízólevelét.

Következett a

szerb kereskedelemről

szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Elsőnek **Jankovics** Béla szólal fel. Hosszasan foglalkozik a drágasággal, melyet az 1905. év óta mutatkozó vámtételek növekedésének tulajdonít. A keleti határ elzárása is nagyban tokozta a drágaságot, különben ezt a kereskedelemügyi miniszter is hangoztatta. — A husrágaságra vonatkozólag összehasonlításokat végez a különböző államok hufogyasztása között. A föld termő képességének fokozására, ha a földmives kellő szakértelemmel és szorgalommal rendelkezik, a töké nem feltétlenül szükséges. A liberális gazdasági politikát hangoztatta. A javaslatot elfogadja.

A merkantilizták riadója.

Sándor Pál: Foglalkozik Károlyi Mihály gróf és Tisza István gróf támadásaival, melyet az Országos Kereskedők Egyesülete ellen intéztek. Széchenyi politikáját hangoztatta, amelylyel, ha annak megvalósítására törekedne Magyarország gazdasági jólétünk biztosítása lenne. A kereskedelem fejlődésén tartja szükségesnek a mit Szerényi is hangoztatott, mert ő is a közepes tályt kereskedelmi és ipari pályára akarta nevelni. Nálunk megtörtént az, hogy egy volt 48-as képviselőnek a fia kereskedelmi pályára lépett és midőn találkozott vele ismerősei úgy fogadták: hát már te is kóbi lettél? (Derűtség.) Csapósen támadja Rosenberg Gyulát, mint az agráriusok fanatikus hívét. A merkantilizták sohasem támadták a mezőgazdaságot, nagy bűn lenne tölem — ugymond — ha éppen olyan termelési ágat támadnék, amelyből az összeg háromnegyed része él. Támadtunk mi is, de csak nagy birtokost. Rosszul esik neki az, hogy hazafiatlansággal vádolják, a kereskedők jó hazafiak, jobb hazafit nálánál nem ismer.

Károlyi Mihály gróf: Hát ki beszélt a fekete grófokról és a birkapásztorokról?!

Sándor Pál: Sohasem mondták ezt a kereskedők!

Felkiáltások: Hát Szende Pál?

Sándor Pál: Szende Pál hatszáz ember előtt és öt újságíró előtt beszélt és ezek közül csak egy újságíró hallotta azokat a rossz-hiszemű állításokat. Az illető újságíró írásban már kijelentette, hogy nem úgy mondta, de szavaiból azt lehetett megérteni. Folytatta azután a szerb kereskedelmi szerződésről megjegyzéseit és megemlíti, hogy a kereskedők az ország gazdasági fejlődését akarják, amely alatt nemcsak az agrárérdekek értendőek. Az állattenyésztési szövetkezetek létesítését tartja szükségesnek és ellensége a mai fogyasztó szövetkezeteknek, ahol olcsó pálinkát adnak a népnek. A javaslatot elfogadja.

Szűnet után

Darányi Ignác válaszolt Sándor Pál be-

Estélyi- utcai és vadászcipő-különlegességek

egyedül

„KOBRAK“-nál

Helybelli és vidéki telefon: 847.

Rákóczi-ut 3.

szédére, tiltakozva azon vád ellen, hogy minisztersége alatt az Országos Magyar Gazdasági Egyesület javára tiltott előnyöket biztosított. Amiket tett, azokat kötelessége volt az O. M. G. E. érdekében tenni. A jelenlegi kormányt is vád alá lehetne akkor helyezni, mert ez is ép úgy szimpatizál az O. M. G. E.-tel, mint ahogy ő a leghatározottabban visszautasítja Sándor Pál alaptalan gyanúsításait.

Rosenberg Gyula is személyes megtámadás címén szólal fel. Visszautasítja Sándor Pál támadását. A merkantilisták döntik romlásba ezt a szerencsétlen országot, mert a nép megélhetésére törnek.

Baross János beszélt még Sándor Pálék ellen, majd

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter tiltakozott azon vád ellen, hogy titkos szerződéseket kötöttek.

Polónyi Géza fél két órakor arra kéri az elnökséget, hogy két óra után is beszélhessen.

— Nem hallgatjuk meg!

— Beszéljen holnap! — kiáltották a jobb oldalról.

Olyan nagy volt a zaj, hogy az elnök kénytelen volt az ülést felfüggeszteni. Szünet után

Polónyi Géza megkezdte beszédét, melyben erősen ostromozta a kereskedelem kinövéseit és a börze káros visszaéléseit.

— Igazán szép beszéd — mondja Sándor Pál — az ujabbkori messiás szavai.

— Talán a börzianerek között vannak a megváltók? — vág vissza gunyosan Polónyi. — Ezek igazán ujkoraiak!

Héderváry indítványozza, hogy a Ház — tekintettel az ünnepekre, — legközelebbi ülését január 3-án tartsa, folytatva a szerb kereskedelmi szerződés tárgyalását.

Polónyi tiltakozik az ellen, mert 1910 december 31-én lejár az osztrák-magyar bank szabadalma s ha provizórikusan a kormány megakarja hosszabbítani, akkor december 28-án össze kell ülni a Háznak.

A Ház úgy határozott, hogy legközelebbi ülését 1911 január 3-án tartja.

A képviselőház megbizta az elnököt, hogy újévkor a Ház szerencsekívánatait tolmácsolja őfelsége előtt.

Az ülés 3 órakor ért véget.

A munkásbiztosító pénztárak és a közigazgatási bíróságok.

Elvlijentőségű határozatok.

Még egyetlen törvényes intézmény sem keltett oly nagy elégtelenséget, mint a munkásbiztosító és betegsegélyező pénztár. Iparosaink és kereskedőink nem csak a tetemes díjakért, hanem a folytonos zaklatásért is állandóan panaszkodnak. A törvény rendelkezéseit ahány pénztár, annyiféleképpen magyarázzák. Ahelyett, hogy méltányosan járnának el a munkaadókkal szemben, a legkisebb tévedés vagy a törvény hiányos ismeretéből eredő legcsekélyebb mulasztással szemben mindjárt a törvény büntető paragrafusát alkalmazzák. A betegek segélyezésénél, különösen pedig a táppénzek kifizetésénél pedig olyan eljárást követ a legtöbb pénztár, mintha az egész intézményt nem a munkások érdekéből, hanem azért szervezték volna, hogy egy sereg embernek jól fizetett állása legyen.

Igy aztán az eredetileg humanusnak szánt intézmény végtelen teherként száll az iparosra, kereskedőre.

De ezenfelül a közigazgatási hatóságnak is rengeteg dolgot ad a pénztárak vezetőinek helytelen törvénytárgyalása.

A fentieket igazolja az a körülmény is, miszerint a belügyminiszter szükségesnek látta, hogy közigazgatási bíróságoknak a munkásbiztosító pénztár ügyeiben hozott elvi jelentőségű határozatai minél szélesebb körben köz tudomásra jussanak s ezért megküldte az I. fokú közigazgatási hatósághoz, a közigazgatási bizottságokhoz.

A legújabb ilyen elvi jelentőségű határozatai a közigazgatási bíróságnak a következők:

Az 1907. XIX. törvénycikk értelmében biztosításra kötelezett egyének kórházi ápolása esetén a közigazgatási bíróság a kórház által a munkásbiztosító pénztár ellen támasztott követelés felett dönt; abban a kérdésben azonban, hogy tartozik-e a munkaadó a pénztár által a kórház. ak kifizetett költségeket a pénztárnak megtéríteni, a közigazgatási bíróságnak nincs hatásköre.

Az 1907. XIX. törvénycikk értelmében biztosításra kötelezett egyén már a biztosításra kötelező foglalkozásba való lépés pusztán ténye által biztosítottnak tekintendő, akár bejelentette őt a munkaadó a munkásbiztosító pénztárba, akár nem; s a pénztárnak a kórházi ápolási költségek viselése tekintetében fennálló kötelezettsége független attól, hogy e bejelentést elmulasztó munkaadóval szemben a pénztár az 1907. XIX. törvénycikk 12. §-ának utolsó bekezdésében megadott visszereseti jogát tudja-e érvényesíteni, vagy nem.

A munkásbiztosító pénztár az igényjogosult tagja után felmerült kórházi ápolási költséget feltétlenül csak 28 napra tartozik fizetni, ez időn túl a kórház az ápolási költségeknek a tag részére házi ápolás esetén járó táppénz

erejéig való megtérítését csak abban az esetben követelheti, ha a pénztár az illetőt a kórházba utalta, illetőleg annak további kórházi ápolásához hozzájárult.

A munkásbiztosító pénztárnál biztosítottal egy háztartásban élő és keresettel nem bíró, önként külön nem biztosított családtagok kórházi ápolásának költségeit a pénztár 28 napra terjedőleg akkor is köteles viselni, ha az illetőt előzetesen nem is utalta be a kórházba, de utólag beigazolást nyert, hogy a kórházi ápolásra feltétlenül szükség volt. Ilyen esetekben a kórházi ápolás feltétlen szükségének utólagos hatósági megállapítása pótolja a pénztár részéről való előzetes kórházba utalást.

A munkásbiztosító pénztár igényjogosult tagjért a kórházi ápolási költségeket 28 napra terjedőleg abban az esetben is köteles viselni, ha a tag betegségét szándékosan okozta.

Az 1907. XLV. törvénycikk 28. §-ának az a rendelkezése, hogy a gazda külső cselédjét 45 napig tartozik házilag gyógykezeltetni és hogy e jogszabály a kórházi ápolásra vonatkozó törvények rendelkezéseit nem érinti, akként értelmezendő, hogy a gazdának úgy az idézett törvényben, mint az 1898. XXI. törvénycikkben alapuló fizetési kötelezettsége együtvéve 45 napon túl nem terjed.

A rézbányai község háza.

Meglepő jelentés érkezett tegnap az alispáni hivatalhoz a rézbányai volt helyettes körjegyzőtől. A jelentésben panaszt tett a körjegyző a miatt, hogy őt a pénzügyigazgatóság minden alap nélkül olyan dologra akarja kényszeríteni, amelyre egyáltalán nem lehet kötelezni.

Az eset a következő:

A megüresedett rézbányai körjegyzői állásra ez év elején a főszolgabíró Mayr Gyula okleveles jegyzőt helyettesítette. Hogy hogy végezte Mayr a kötelességét, arra legényesebb bizonyíték a vaskóhi főszolgabíró elismerése. A főszolgabíró a helyettes körjegyzőt ugyanis jelenleg a vaskóhi körjegyzői állásra helyettesítette. Mikor Mayr a vaskóhi helyet elfoglalta, a pénzügyigazgatóság egyik titkára kiment Rézbányára és ott hihetetlen magas adóhátralékokat talált.

A talált hiányok miatt a pénzügyigazgatóság panaszt tett a törvényhatóságnak. A közgyűlés arra kötelezte a körjegyzőt, hogy a kint lévő 60000 korona adóhátralékot 15 nap alatt hajtsa be, mert ellenkező esetben a körjegyző költségére állami közegeket küldenek ki a végrehajtás foganatosítására.

A közgyűlés eme szigorú intézkedésére tette meg tegnap Mayr Gyula a jelentését, mely érthető meglepetést kelt mindenfelé.

A jelentés szerint a kintlévő 60000 korona nem egy évi hátralék, hanem 10 évi. Tehát tíz éven keresztül csak azok fizettek adót a rézbányai körben, akik akartak. Ezt az óriási hátralékot úgy vette át Mayr a hivattal 1910. január 1-én.

Egy szóval ez a hátrány az elődei hanyagságából származik. De nemcsak ezt a restanciát vette át Mayr. A jelentés szerint 1908—1909 évekről még az adókönyvek se voltak lezárva.

Legelegánsabb és
legmodernebb

fényképek

külföldi tanulmányok és ta-
paszlatatok alapján

Molnár Jenő

(Lojamek utóda) műtermében.

Elegáns blousok,

a karácsonyi és újévi ünnepekre

Nagyvárad Zöldfa-utcán szerezhetők be.

Szolid kiszolgálás!

aljak, pongyolák női és leányka kabátok,
gyermekruha különlegességek, tekintettel

leszállított, olcsó árban csakis **Hevesi**

„Párisi nagy áruházában“

Kitűnő reklám szöveget aljak már 175-től.

Rendkívül olcsó árak!

A folyóügyek iratai szintén garmadára gyűjtve hevertek elintézetlenül a községházán. Az átvételkor Mayr 1400 darab olyan ügyet talált a községházán, mely még nem hogy el lett volna intézve, de még csak be sem volt iktatva. Ezek az iratok egy szobába voltak bedobálva, úgy mint egy szemétdombra. A hivatal a jelentés szerint inkább hasonlított Augios istállójához, mint egy körjegyzői hivatalhoz.

Mayr azonnal hozzáfogott a rettenetes állapot megszüntetéséhez, azonban az olyan dolog volt, amely nem egy évet, de hármát is megkíván míg végleg rendezve lesz. A rengeteg kintlévőségnek a behajtását kezdte meg elsősorban Mayr. A hátraékosok közül 400 esetben telekkönyvi biztosítást szűkölt, 180 esetben az ügyet úgy készítette elő, hogy az adó biztosítást már csak a telekkönyvnel kellett feljegyezni. Az adó behajtások azoknál, akikben nem volt a fizetési szándék igen sérényen folytak. A behajtás munkájának nagyrésze természetesen október közepé táján lett volna, mert a rézbányai nép tudvalevőleg októberben tud fizetni.

Az adófizetés behajtása mellett a körjegyző az évek óta gyűlt 1400 darab restanciát is elintézte. Az árvaügyeket, mikről egyáltalán megteledkeztek az elődök, teljesen rendezte. Mindez természetesen igen nagy munkába került és 1910. januártól 1910 október 15-ig Mayrnak minden idejét lekötötte.

Mayr már az utolsó dolgok hiányoztak a végleges rendezésből, akkor a főszolgabíró a vaskóbi körjegyzőségbe vitte át Mayrt és ezzel is nyilvánítani akarván elismerését a kifejtett munkásságért. És most, amikor már nem is Mayr van a körjegyzőségben, a pénzügyigazgatóság most akarja Mayrt kötelezni a rengeteg adó behajtására.

Mayr kéri a közigazgatási bizottságot, hogy mentsék fel e kötelezettség alól, mert ilyen elismerést (?) nem érdemelt meg kifejtett munkásságáért. Részben hibás a pénzügyigazgatóság is, mert 10 éves adóhátralék behajtását már évekkal előbb kellett volna sürgetni és akkor nem szaporodott volna fel annyira. Ha pedig a pénzügyigazgatóság ezt a hibát elkövette, akkor legyen még egy pár hónapig türelemmel és akkorra új helyettes befejezheti a megkezdett behajtási munkákat.

A szilágysomlyói gyűjtogatások.

Elfogták a gyűjtogatókat, a kik először a malomtulajdonost akarták felbujtójukul megnevezni, majd rávezették a csendőrséget és a nyomozó detektiveket a helyes irányra, a melyen haladva csakhamar sikerül a fáradhatatlan nyomozóknak a szenzáció, de egyszersmind a város elevenére is tapintani.

Abrahám László, a letartóztatott bankszolga a vallatás során Révész Arthurt a Fonciére biztosító társaság főgynökét nevezte meg felbujtójául. Révésznek előkelő társadalmi helyzete van Szilágysomlyón, tagja a városi törvényhatósági bizottságnak is, úgy hogy érthető feltűnést keltett Grebla vilomása, de egyben vége is szakadt minden további vizgálatnak.

Keller Samu ügyvéd, Révész üzlettársa és rokona, a ki szintén egyike a város legtekinélyesebb embereinek, a többi hozzátartozóval együtt fellármázta a várost. Ejnek idején a polgármesterrel élőkön bevonultak a városháza tanácstermébe, a hol rendkívüli közgyűlést tartottak. Súlyos vádakkal és heves kifakadásokkal illették a főkapitányt, a miért csendőroket és detektiveket hozott a város nyakára s felulta Szilágysomlyó társadalmi békéjét, melyet a husz tüzeset még csak háborgatni se tudott.

A felbujtók azonban még mindeddig nincsenek kinyomozva. Grebla, igazi nevén Ab-

rahám László bankszolga, Keller bankjában volt alkalmazva, havi ötven korona fizetéssel. O maga is beismerte, hogy gyűjtogatási célokra 192 koronát adott ki, a mi bizonyára hallatlan nagylelkűség egy huszonöt forint fizetésű embertől. Valószínű, hogy Révész nincs belekeverve a dologba, mert eddig csak a bankszolga vallomása szól ellene, de benne van valaki, a kinek leleplezése igen nehezen megy, mert a nyomozás munkáját minduntalan megnehezítik.

UJDONSÁGOK.

Karácsonyi ruhakiosztás.

Olasziban.

Imrik Sándor Zoltán nagyváradi-olaszi plébános, mint a nagyváradi-olaszi róm. kath. elemi fiúiskola igazgatója gyűjtést rendezett ezen iskola szegény tanulóinak karácsonyi felruházására. Az Urnak ad kölcsön, aki könnyörül a szegényen és jutalmát megfizeti nekem című gyűjtőívben befolyt 322 korona 60 fillér, mely összegből: 12 babát á) 10 korona, 1 kabát á) 12 korona és 25 pár csizma á) 7 koronáért készített. A fennmaradó 15 korona 60 fillér pedig a felmerülő szükséghez képest lesz felhasználva. A kiosztás december 23-án délelőtt az iskola tantermeiben történt, mely ünnepély alkalmából a plébános-igazgató buzdító szavakat intézett a meghatott gyermekekhez.

A kegyes adakozók névsora a következő: Fetszer Antal 20, Grócz Béla 20, dr Bundula Mihály 20, Gabrielly Lajos 20, dr Karsch L. 20, dr Lányi József 20, dr Karácsonyi János 20, özv. Kreutz Ferenec 2, Novotny S. Alfonz 2, Krisztáné 1, Geisberg Emma 4, dr Némethy Gyula 2, dr Lestyán Endre 2, dr Pataky Arnold 2, Isten nevében 2, Vertán Lajosné 2, Vertán Antal 2, Szalmáry Sándorné 2, özv. Sal Ferenec 10, P. A. 10, Jézus nevében 2, Kiss Bertalané 2, báró Luzsénky Lenke 5, N. N. 1, Bosnyák Gergely 2, Markovitsné 5, N. N. 1, Bosnyák Gergely 2, Markovitsné 5, N. N. 2, Frölich Jánosné 2, Korn Margitka 2, N. N. 1, özv. Bartos Gáborné 2, Rádl Odón 2, Pallay Lajosné 2, Frankó Endréné 2, özv. Tullics Józsefné 2, Cseprega Miklósné 3, Hlatky Endre 5, Böllöny Józsefné 5, Olasz Gizella 2, Csernecky nővérek 2, Spett Gyula 20, Géczy Lajosné 1, dr Knecht János 2, Peszeky Ferenc 2, N. N. 1, Brém Lőrinc 3, dr Mazurek 1, Martinekne 1, özv. Kovács Béláné 2, özv. Bereczky Gézné 2, Ferdényi Olivérné 2, dr Fráter Imréné 2, Cziffra Gerőné 2, Winkler Jozefa 4, özv. Sünger Mihályné 2, Jézus a gyermekbarát nevében 2, dr Sweiger Ede 4, Lopussny Gyula 2, Bakator József 1, Plander Sámuelné 1, Fábri Rózsike 1, Heilinger József 3, dr Mártonffy Bogdán 2, dr Molnár Imréné, Makucz Ernő 2, Frischmann Adolfné 1, dr Hoványi Gyula 10, Névtelenül 10, Imrik Sándor Z. 10 korona, Libeszváriné 60 fillér.

Midőn az iskola igazgatósága a gyűjtött összegről ezennel nyilvánosan elszámol, egyszersmind a kegyes adakozóknak hálás köszönetét nyilvánítja.

Ujvároson.

A nagyváradi ujvárosi róm. kath. iskolában tegnap osztották ki a ruhákat. 45 kabátot, 46 nadrágot és 48 pár csizmát több mint 900 korona értékben, mely összegnek nagy részét gyűjtötték, a többi az e célra szolgáló alapítványok kamataiból és a szegényépenztárból került. Az iskola igazgatója intézett néhány szót a gyermekekhez, buzdítva őket hálára a bethlehemi kised és jóltevőik iránt.

Vaskóhn.

Szép ünnepe volt e hó 22-én Vaskók egész társadalmának. Ez alkalommal gyűlt fel először e kis községben a szegények karácsonyfája. Tempeleán Dezső főszolgabíró neje ugyanis több lelkes urnő közreműködésével gyűjtést indítottak a szegény iskolás gyermekek felsze-

gelyezésére és pedig nyelv és vallási különbség nélkül. A gyűjtés oly szép eredménnyel járt, hogy abból 60 gyermeket lehetett meleg téli ruhával és lábbelivel ellátni. A község hátlát Pák Emil lelkész tolmácsolta a jószívú urnő előtt, aki, midőn a szegényeket felszegelezi, ugyanakkor a község társadalmának békéjét és egységét is egyengeti. Tempeleán Dezsőné szép szavakkal az érdemet szerényen a kegyes adakozókra iparkodott áthárítani.

* **A király karácsonya.** Ő felsége tegnap reggel Walseébe utazott, hogy *Ferenca* Szalvátor főherceg és családja körében töltsen el a karácsonyi ünnepeket. Ő felsége hétfőn tér vissza Bécsbe.

* **Tisza István gróf utazása.** Tisza István gróf Betlenbe utazott s ott sógora, gróf *Bethlen* Pál házában tölti el családjával együtt a karácsonyi ünnepeket.

* **Karácsonyfa ünnepélyek.** A szent Karácsony alkalmából ma este kigyulnak a karácsonyfák apró gyertyái s beragyogja fényük az örvendező szülők és kicsinyek arcát. A hol kigyulnak a karácsonyfa gyertyái, boldogság költözik a családba. Az apró, tülevelű fák alatt az ajándékok sokasága, melyeket a szülők szeretete, az ösmerősök jószíve varázsol oda. Az elagyattottak, az árvák megörvöndöztesítéséről pedig a jótékony szívű emberbarátok gondoskodnak, hogy legalább a kis Jézuska születésének emlékűnnepén ne érezzék az árvaság keserű fájalmát. *A városi árvaházban* ma délután 3 órakor lesz a karácsonyfa-ünnepély. — A biharmegyei és nagyváradi *nőgyűlés* árvaházában szintén ma, szombaton délután lesz a karácsonyfa-ünnepély. Az elnökség erre vonatkozólag a következő meghívót adta ki: A biharmegyei és nagyváradi nőgyűlés szombaton délután 3 órakor Erzsébet leányárvaházban karácsonyfa-ünnepélyt rendez, melyre az egylet tagjait s a jótékony emberbarátokat tisztelettel meghívja. Özv. báró *Gerliczy* Félixné, elnök.

Tegnap délután tartották meg a szeretet szép ünnepélyeit a zárdákban. Délután 2 órakor a *Szent Vince*-intézetben pompás karácsonyfa-ünnepély volt a benlakó gyermekek s a bejáró iskolás leánykák részére. Szébbnél szébb énekek, szavaltatok tették kedvessé a kicsinyek ünnepét. Délután fél három órakor pedig az ujvárosi *Immaculata*-intézetben volt igen szép karácsonyfa-ünnepély, amelyen szintén alkalmi verseket, éneket adtak elő a kis leánykák. Mindkét intézetben az ünnepélyek végén süteményeket, édességeket és meleg ruhákat osztottak ki az örvendező gyermekek között.

* **Nyugalomba vonuló bíró.** A nagyváradi kir. törvényszék illusztris bírója, *Millye* Gyula, itélőtáblai bírói címmel és jelleggel felruházott törvényszéki bíró, hosszú és kiváló munkásság után nyugalomba vonul. A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy hű és buzgó szolgálataiért a legfelső elismerés tudtául adassék.

* **Ujabb adomány a Ferenoz József alapra.** A tegnapi nap folyamán dr. *Fraknói* Vilmos c. püspök 100 koronát küldött az alispánnak a Ferenoz József alapra.

* **A szinügyi bizottság ülése.** Nagyváradi város szinügyi bizottsága december hó 23-án, szerdán délután 5 órakor a városházán ülést tart.

* **Adomány az árvaháznak.** Grócz Béla prépost kanonok 20 koronát adományozott a városi árvaház karácsonyfájára.

* **Az Erzsébet királyné szobor pályázat eredménye.** A Budapesti Tudósító jelenteti: Az Erzsébet királyné emlékműve számára a Várhegyen a Vörös-Kereszt palotájával szemben kijelölt s ez idő szerint a katonai építészeti igazgatóság épülete által elfoglalt térnek művészi rendezése és megoldása iránt kihirdetett pályázatra beérkezett pályaműveket a pályázati fejtételek értelmében kiküldött zsűri megbirálván, tegnap tartott ülésében ítélte oda a pályadíjakat. A bíráló bizottsági tagok a kereskedelemügyi minisztérium, a közmunkák tanácsa, a mérnök- és építész egyesület, az építőművészek szövetsége, a székesfőváros, az országos képzőművészeti társulat, az országos képzőművészeti tanács, a magyar képzőművészek egyesülete, az Erzsébet királyné emlékek országos és végrehajtó-bizottsága által kiküldött tagokból állott. Az ülésen Forster Gyula báró elnökön kívül résztvettek: Bakos János, Benczur Gyula, Hauszmann Alajos, Keresztes István, K. Kertész Róbert, Komor Marcell, Róna József és Zala György. Az első, hatezer koronás pályadíjat Bálint és Jámor, a második ezer koronás díjat Hikisch Rezső, a harmadik, négyezer koronás díjat ifjabb Kausser József nyerte meg. A zsűri ezenkívül a pályázati fejtételek értelmében ezer-ezer koronával megvendőeknek és jutalmazandóknak találta Tóry Emil és Pogány Mór, Medgyaszay István, Rerich Béla és Wachtel Elemér, Lux Kálmán és Éber László, valamint Hein János pályaműveit. A pályaművek e hó 27-étől január 11-éig újévnapja kivételével a főrendiház értekezleti termében (bejárat: országház XVII. kapuja) délután 11 órától délutáni 1 óráig tekinthetők meg. A bírálati jegyzőkönyvet kinyomatása után a pályázóknak haladéktalanul megküldik.

* **A karácsonyi hangverseny.** Amint a gyerekek elől rejtegetik a karácsonyi pazsar ajándékokat, a karácsonyfa kincseit, úgy titkolózik a *gyermekszanatórium* javára rendezendő hangverseny hölgy-bizottsága is. Ők is meglepetést akarnak szerezni. Talán a világon ez lesz az első hangverseny, amelyet reklám nélkül rendeznek s még csak a műsort sem szerik előre. A kíváncsiságot, az érdeklődést akarják ezzel fokozni és ez nagyszertén sikerült. Nem is csoda, ha nagy az érdeklődés. Nagyváradon mindenki tudja már, hogy azok a hangversenyek, amelyeket a nagyváradai urasszonyok rendeznek, mindig pompásan sikerülnek. A mulatság eseményeit, szenzációit lehetetlen volt megtudni, de annyit sikerült fellesni, hogy a műsoron szerepelni fognak a színház kedvencei: Zsigmondi Anna, Tisza Karola, Gózon Gyula. Váradai Alajár a színház kitűnő karmestere, zenezámokat fog előadni. A 101-ik gyalogezred zenekara pompás hangversenyt rendez. Kitűnő kabaré számok lesznek, tréfás jelenetek, gyermekeknek való bohóságok és főmelegletésül számos társaságbeli hölgy fog fellépni, bemutatni bájos táncokat, érdekes előképeket, humoros jeleneteket. De mind ez semmi, ami lesz s amiről nem szabad . . . A lelkes rendezőség már nagyban diszített a Vrgadó hatalmas termét, gondoskodik arról is, hogy mindenki megszerezhesse magának azt az élvezetet, amit a hangverseny nyújtani fog, a belépőjegyek árát ugyanis nagyon mérsékelten szabták meg. Főleg olcsók a gyermek jegyek s miután délután 4 órakor lesz a hangverseny, igen alkalmas lesz arra, hogy a családok is megjelenjenek. Jegyek hétfőn délután, a hangverseny előtt 3—4-ig a Vigadóban válthatók. Páholy és páholyülés már ma is kapható a Kigyó-patikában.

* **Új posta.** Biharvármegye Vasaskőfalva községében január hó 1-én postai ügynökséget léptett életbe.

* **Királyunknak nem kell a portugál ezred.** Nemcsak Vilmos császár tette le portugál ezredének perancsnoki tisztségét, hanem más uralkodók is. A gothai almanach legújabb kiadása már közli ezeket a változásokat. *Ferencs* József császár és király címei közül hiányzik a portugál ezred tulajdonossága és Alfonso spanyol király is lemondott portugál tábornoki rangjáról.

* **Biharvármegye új elnevezésű községei.** Biharvármegye községeinek új elnevezéséről szóló miniszteri intézkedést annak idején már közöltük. A belügyminiszter az új községneveket tegnap a hivatalos lapban tette közre. Az új községnevek használata már életbe lépett s megkezdtek a régi idegen nevek kiküszöbölését. A községek nagy része már az új neveket használja, a többiek is csak addig használják a régi neveket, míg nyomtatvány készletük tart. Az új rendelkezések már az új neveken történnek. Az új községnevekről a munkatársaság Tyll János névtárat adott ki, mely igen praktikus, bárkinek is utbaigazítással szolgál az új nevekre vonatkozólag. A névtárban az utolsó posták is megvannak, melyek a levelezéseknél nélkülözhetetlenek. A névtárat 70 fillérért Tyll Jánostól Szaniszló-u. 15. sz. akár írásban vagy szóbelileg is meg lehet rendelni.

* **A hivatalos lapból.** A m. kir. igazságügyi miniszter az ügyvédi tanács tagjává Nagyváradról Rádl Ödön gyakorló ügyvédet nevezte ki. — A nagyváradai kir. ítélőtábla elnöke a vezetés alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe dr. *Alliquander* Kálmán ügyvédjelöltet díjtalan joggyakornokká kinevezte.

* **A tamásdai ártézi kut.** Tamásdán már rég elhatározták, hogy a község részére ártézi kutat furatnak. A kutfurattal költségeihez állami támogatást kért a község. A belügyminiszter tegnap értesítette az alispánt, hogy Tamásda részére 2000 koronát engedélyezett a kutfurattal költségeire.

* **Erdőség a temetőben.** Az őssi temető a Külváros mellett valóságos tanyája nyáron a züllött egyszenciáknak, télen pedig a lesi puskások lepik el s a madarakra valóságos vadászatot tartanak pisztolyokból és flobert puskákból. A temetőt ugyanis annyira ellepték az akácok, mintha valami vadon lenne. *Tátray* Sándor és társai vasöntőde tulajdonosok kérvényt adtak be Nagyvárad városához, amelyben kérik az akácok kivágását. Az ott tanyázó csavargók állandóan veszélyeztetik a gyár biztonságát, nem régebben pl. felgyújtották az ott csatornázási munkákat végző Ince cég szerszámcsarnokát. A lesipuskások pedig lövöldözéseikkel veszélyeztetik az alkalmazottak életét is testi épségét. A város bizonyára eleget tesz a kérelemnek, mert a temetőbe éppen nem való az ilyen vadon.

* **Gyanus halál.** Tegnapelőtt este Gerőcz Lajos csatári lakos és még több társa Tótteléről ittasan hazafelé tartottak. Gerőcz Lajos az uton észrevétlenül elmaradt a társaságból és csak másnap reggel találták meg a járókelők az országuton, de már akkor meg volt halva. Az esetről értesítették a nagyváradai kir. ügyészséget, mely elrendelte a vizsgálatot és Gerőcz Lajos felboncolását.

* **Elfogott betörő.** Tegnap éjjel a Rákóczi-uton egy üzlethelyiség rollóját próbálta feltörni egy züllött kinézésű alak. Éppen azon időben jött vissza a Messenger-Boy vállalat egyik futárja a nagyalomárról, hol több kereskedő által reábizott leveleket a mozgópostára dobta be. A Boy a betörőt rögtön észrevette, de úgy tett, mintha semmit sem látna; gyorsan elkarikázott és értesítette a legközelebbi rendőrszemélt, ki a betörőt elfogta. Az érdem a mindigre felhasználható Messenger-Boy-é.

Hirdetés.

Kir. közjegyzői Irodám Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 4. sz. alatt (MEZEY-ház) megnyitottam.

Nagyvárad, 1910. decz. 17.

Dr. Örley György,

kir. közjegyző.

* **Magyar—német levelezést** bármely irodában olcsón vállalnék. Cím kiadóhivatalban.

Karácsonyi ajándékul

a legmodernebb ékszer-tárgyak, arany- és ezüst órák nagy választékban a legolcsóbb árban szerkeszthetők be

JENNY JENŐ

órák és ékszerész.

Szt. János-utca 39. sz.

x **Lloyd kávéház** újonnan épített és fényesen berendezett téli kerthelyiségében december hó 25-én a következő pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva: 1. Bonificiótól Ajaccioig. 2. A két fegyenc. 3. Német flotta. 4. Kis cipő. 4. Catalina. 6. Festett világ. 7. Láthatatlan ember. 8. Csak csendesen. **Karácsony ünnep első napján dupla műsor lesz látható.** Beléptidij nincs. Előzékeny kiszolgálás. Kitűnő ételekről és italokról gondoskodva van. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Örley kávéház-tulajdonosok.

Női felöltők

legnagyobb választékban és

legolcsóbb

árban legjobban

„Löwy P. és Társa” cégnél

kaphatók.

Zöldfa-utca 11. szám,
(a Zöldfa-átjáróval szemben.)

Mielőtt

az őszi és téli ruhaszükségeiteket beszereznék, ne mulasszák el

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég

előnyös áraitól és eredeti angol szöveteinek kitűnő minőségéről és elegáns szabásáról meggyőződni. Nagyvárad, Szt. János-utca.

* **Magánvizsgára** sikerrel előkészít egy nagy gyakorlattal bíró nyugalmazott főgimnáziumi tanár. Már eddig is több tanítványt vizsgáztatott le kitűnő sikerrel. Megkeresések Bethlen-utca 1 szám alatti lakására intézendők.

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza
Rákóczi-ut 3. sz.

Az év végeig

kedvezményes áron kapható

Felöltők,

Blousok,

Pongyolák,

Aljak,

Kosztimők,

Gyermekruhák

Szőrme-árak és ruhakelmék.

Saját műtermemben a leg-elegánsabb toilettek vállaltatnak.

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek Raktáron tartok villamos és gáz lámpákat, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

x **Női ruhák vásárlásánál** felhívjuk olvasóink figyelmét az izléses áruiról elismert Hevesi áruházának megtekintésére. Nagyvárad Zöldfa utca.

Valódi amerikai

C i p ő k

és orosz kalucsnik leg-
o jobb minőségben, o

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

Személyszállító postaautomobilok.

Tegnap a hivatalos lap a kereskedelmi miniszter elhatározását közli, hogy esetről-esetre megállapítandó viszonylatokban a postaszállításhoz kapcsolatosan gépkocsikkal rendszeres személyszállítást rendeztet be és tart fenn. Ez azt jelenti, hogy olyan helyeken, ahol vasút nem jár, személyszállításra is alkalmas automobil-járatok lesznek abban az esetben, ha az érdekelt községekkel ebben az irányban meg egyezésre tud jutni a postakincstár.

A m. kir. posta személyszállító automobil-járatának üzemeltetésének főbb pontjai a következők:

A m. kir. posta saját üzemében, a közúti postaszállítással kapcsolatosan a kereskedelem-ügyi m. kir. miniszter által esetről-esetre megállapított viszonylatokban gépkocsikkal rendszeres személyszállítást rendez be, ha az érdekelt:

1. a gépkocsi elhelyezésére szükséges garaget a szabványos tervek szerint a kívánt helyen megépítteti s azt a m. kir. postának díjtalanul rendelkezésére bocsátja;

2. arra kötelezi magát, hogy amennyiben az üzemi bevételek az évi leírások költségét, a befektetés 4 százalékát és az üzemi kiadásokat nem fedeznek, a fedezetlen különbözetet megtéríti.

Forgalmi eszközül személyek és postai küldemények fuvarozására berendezett gépkocsi szolgál.

Egy-egy járatnál rendszerint csak egy gépkocsi közlekedik. Ezért a kezdő állomásról csak annyi utas tarthat igényt az elszállításra, ahány utashely van a járatnál fuvarozásra használt gépkocsiban.

Az utashelyek számáról a menetrend és a díjszabás közzétételére szolgáló hirdetmény nyújt tájékoztatást.

Közbeeső állomásokon csak annyi utast vesznek fel, ahány hely van még az automobilban.

A m. kir. posta nem szállít oly személyeket, akik betegségük, ittasságuk, undort gerjesztő tisztátalan ruházatuk miatt, vagy más ok-

ból az utitársak terhére lennének; hat éven aluli gyermekeket, ha kísérőjük nincs; letartóztatás vagy szabadságvesztés alatt álló egyéneket (foglyokat, rabokat, fegyenceket, toloncokat stb.).

A posta automobilján mindenki a hivatalos díjszabásban megállapított menetdíjakat fizeti. Gyermekek négyéves korukig — ha külön helyet nem vesznek igénybe — menetdíjat nem fizetnek. Utipodgyászt mindenki csak husz kilogrammig vihet magával.

Ezek az üzletszabályzatnak a közönséget érdeklő pontjai. Most már csak az ugynevezett érdekeltségek buzgóssága szükséges ahhoz, hogy az ország területén vígan járjanak a személyszállító posta-automobilok, ami egyes vidékekre, a vidék idegenforgalmára kiszámíthatatlan előnyt jelent.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: d. u. 3 órakor Csöppség. (Félhelyárakkal.)

Vasárnap: d. u. Muzsikusz leány. (Félhelyárakkal.) Este: Balkáni hercegnő.

Hétfő: d. u. Balga szűz. (Félhelyárakkal.) Este: Cigányszerzem.

Ünnepi program. A két karácsonyi ünnepnapon négy előadást tartanak a színházban. Vasárnap délután Jarnó György operettjét, a Muzsikusz leányt adják félhelyárakkal. A bájos zenéjű új operett címszerepét Zsigmondi Anna kreálja. Este a szezon egyik legnagyobb sikerű darabját, a Balkáni hercegnőt adják. F. Károlyi Leona szép sikereket ért el a darabban, mint Balária hercegnője, kitűnő partnerével, Asszonyi Lászlóval együtt. A közönség bizonyára örömmel fogja végignézni ismét játékukat. — Hétfőn délután ugyancsak félhelyárakkal a Balga szűzét adják. Az ünnepi műsor fénypontja kétségkívül a hétfő esti előadás lesz, amikor Lehár Ferenc szenzációs sikerű operettjét, a Cigányszerelmet játsszák.

TÁVIRATOK.

A főrendiház ülése.

Budapest, dec. 23.

(Saját tudósítónktól.) A főrendiház december hó 28-án ülést fog tartani, melyen a képviselőház által megszavazott törvényjavaslatokat fogják tárgyalni.

Az angol bányászerecsétlenség.

London, dec. 23.

A Pratoria-bányából eddig körülbelül 1500 holttestet hoztak ki. A tárnák járhatatlanok és tele vannak mérges gázokkal és kőszénporral, a mi a robbanás veszedelmét fokozza. A robbanás miatt legalább 1000 gyermek lett árva.

Gümőkór,

köhögés,
szamárköhögés,
influenza

eseteiben az orvosok
csak

SIROLIN
„Roche“-t
rendelnek.

Kik vannak a Sirolin „Roche“-ra utalva?

1. A kik hosszú időn keresztül köhögés bántalmában szenvednek.
 2. Mindazok, kik tüdő gégehurutban szenvednek.
 3. Asztmában szenvedők lényeges könnyebbülést éreznek már rövid használat után.
 4. Skrofulás, mirigyduzzadásos, szem- és orrkatar-rusos gyermekeknek fontos szere a Sirolin „Roche“.
- A táplálkozást nagyban elősegíti.

Orvosi-eredetű csomagoláson Sirolin „Roche“-t kérjen, minden utánmatot vagy pótkészít-ményt kérünk a leg-határozottabban vissza-utazítani.

**F. Hoffmann-
La Roche & Co.,**
Basel (Svájc),
Grenzach (Németor-
szág).

Kulturharc Spanyolországban.

Madrid, dec. 23.

A kamara tegnap este a klastromok bezárására vonatkozó törvényjavaslatot ismét tárgyalásba vette. Tekintettel a karlisták obstrukciójára elhatározták, hogy a törvényjavaslat elfogadásáig az ülést nem szakítják meg. Az ellenzék számos módosított javaslatot nyújtott be, amelyeket részletesen megindokol, de a melyeket a többség elvetett. Az ülés egész éjjelen át tartott.

NYILTTÉR.**BÚTOR**

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre.
Tisztelettel

HÄBER és TÁRSA férfiszabó.

o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

Igazságszolgáltatás.

A biharmegyei gazdasági egyesület gyűlése. A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató-választmánya pénteken délelőtt 10 órakor Telegdi József elnöklete alatt gyűlést tartott, melyen a következők voltak jelen: Papp Imre egyleti alelnök, Cserneczky József, Fetsner Antal, Fráter Barna, Gaszner Károly, Jancsó Lajos, dr. Karácsonyi János, Kiss Ernő, Markovits Károly, Merza Jenő, dr. Moskovits József, Nagy Sándor, Olasz Elemér, Papp Elemér, Pekanovits Imre, Schwartz Ferenc, Száhlender Károly, Székely Sándor, Telegdy László, Wertheimstein Alfréd, Zathureczky István, Weingartner Andor titkár, a sarkadi cukorgyár részéről Boross J. igazgató. A választmány első sorban az állattenyésztés fejlesztésének kérdésével foglalkozott s elhatározta, hogy felkéri a

földmivelési minisztert, hogy a tenyésztési apálatok kiosztásánál a szegényebb községeknek nagyobb árengedményeket engedélyezzen. Minthogy a gazdasági egyesület országos szövetsége 1911. február 18 és 19-én Nagyváradon gazdasági szakelődásokat óhajtott rendezni, az igazgató választmány kimondta, hogy örömmel járul hozzá a szakelődások rendezéséhez. Azután elhatározta a választmány, hogy a múlt évről elmaradt tenyészsertés vásárt 1911. márc. 5-én fogja megtartani Nagyváradon. Tudomásul vette a választmány, hogy a sarkadi cukorgyárat technikai okok miatt csak 1912-ben helyezik üzembe s örömeinek adott kifejezést a felett, hogy a cukorgyár gépberendezését hazai gyár eszközöi. A titkár bejelenti, hogy a tél folyamán 30 községben rendez gazdasági szakelődást, melyek január 8-án veszik kezdetüket és február 25-én nyerneket befejezést. A tél folyamán rendez még az egyesület Saápon, Sarkadkeresztúron, Komádiban és Okányban háziipartanfolyamokat, Bereghöszörmény, Csökmő és Mezőkeresztesen kosárfonó és Biharfordán cirokseprőkötő beváltóműhelyeket. Az érmihályfalvai gazdakör kérelmére elhatározta a választmány, hogy a jövő évben tartandó állatkiállítások egyikét júniusban Érmihályfalván fogja rendezni.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**Automobil**

bérkocsi vállalat

Szakképzett, hosszú gyakorlattal bíró sofőrök vezetése mellett, 2 drb. elegáns, 50 és 40 lóerős teljesítményű gépkocsi, a világhírű „Renault” leghíresebb francia gyártmány és „Oppel” gyártmányai állanak rendelkezésre.

„Oppel” viteldij: Egy óra a városban 6 kor.
A fürdők egyikébe várakozás nélkül 6 kor.
A városon kívül minden kilom. 1 kor.
Fedett Renault viteldij: Egy óra a városban 8 kor.
A fürdők egyikébe várakozás nélkül 8 kor.
A városon kívül minden km. 1 K 20.

Várakozási idő megállapodás szerint.
Állandó éjjeli és nappali szolgálat.
Telefon 365. Garage: Szaniszló-u. 47.

Vegyél!**Vegyen!****Vegyünk!****10. 13. és 17.**

Koronáért

Moskovits Antonomiai cipőt**Nagyvárad**

Kossuth-utca 5. gyár épület és

:: Bémer-tér, Fő-utca sarok. ::

Mezey János és Tsa**fűszer, csemege üzlete**Nagyvárad, Szent László-tér,
Nagyvárad Takarékpénztár épület**a
karácsonyi
ünnepekre**

legelőnyösebb bevásárlási forrás.

Tisztán kezelt élelmi
cikkék, különleges faj-
kávék, rumok, theák,
thea sütemények, cse-
mege sajtok, erdélyi
almák.**Karácsonyfa diszek**

dús választékban.

A n. é. közönség szíves látogatásait kérjük
tisztellettal**Mezey János és Társa**

TELEPHON: 249.

TELEPHON: 249.

A Z I G A Z,hogy sehol sem lehet oly kelle-
mesen szórakozni, mint**Kecskeméthy István**

„NEMZETI” vendéglőjében.

Karcos bor a legjavából kapható.
Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.
— Minden este fényes műsoru —**mozgófénykép előadás.**

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.Szallodámban szobák 1 korona
— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI szal-
loda, vendéglő és kávéház bérlelője.

Szent János-utca 48.

60 lóra való kész szerszám,

valamint nyeregszer és bőrülés.
Készítek finom kocsizó szerszámokat, bőrönd, ridikül és gépszíjat s minden e szakba vágó munkát.
Szives pártfogást kérek.

Merza Kálmán szijgyártó.

Szent János-utca 48.

Eladó föld.

Nagyváradtól 15 percnnyire fekvő mintegy 55 kat. hold kiterjedésű elsőrendű szántóföld a szükséges épületekkel ellátva egészben vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a Nagyváradon székelő **Központi Takarékpénztárnál.**

Értesítés.

Tisztelettel értesítem a n. é. községet, hogy Rákócy-ut 22 szám alatt III. számú

fiók péküzletet

nyitottam; hol kenyér és fehér finom sütemények kaphatók.

Tisztelettel

DEUTSCH BENJAMIN

sütőmester.

Müller Salamon utóda.

Értesítés!

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

:: :: Megrendelőim kívánságának eleget téve, :: ::

ismét folytatom régi, jóhírnevű cukrászdámat

s hogy a nagyérdemű közönség igényeit minden tekintetben kielégíthessem, áldozatok árán sikerült megnyernem az ország-szerte ismert Gerbead-cég volt osztályfőnökét, aki a külföldön szerzett tapasztalatait ujonnan berendezett, a higiénikus követelményeknek teljesen megfelelő **cukrász-műhelyemben kellően érvényesítheti.**

Zsurokra, keresztelőkra és lakodalmakra való megrendeléseket, miután üzlethelyiségem nincs a legjutányosabb áron vállalom. ::

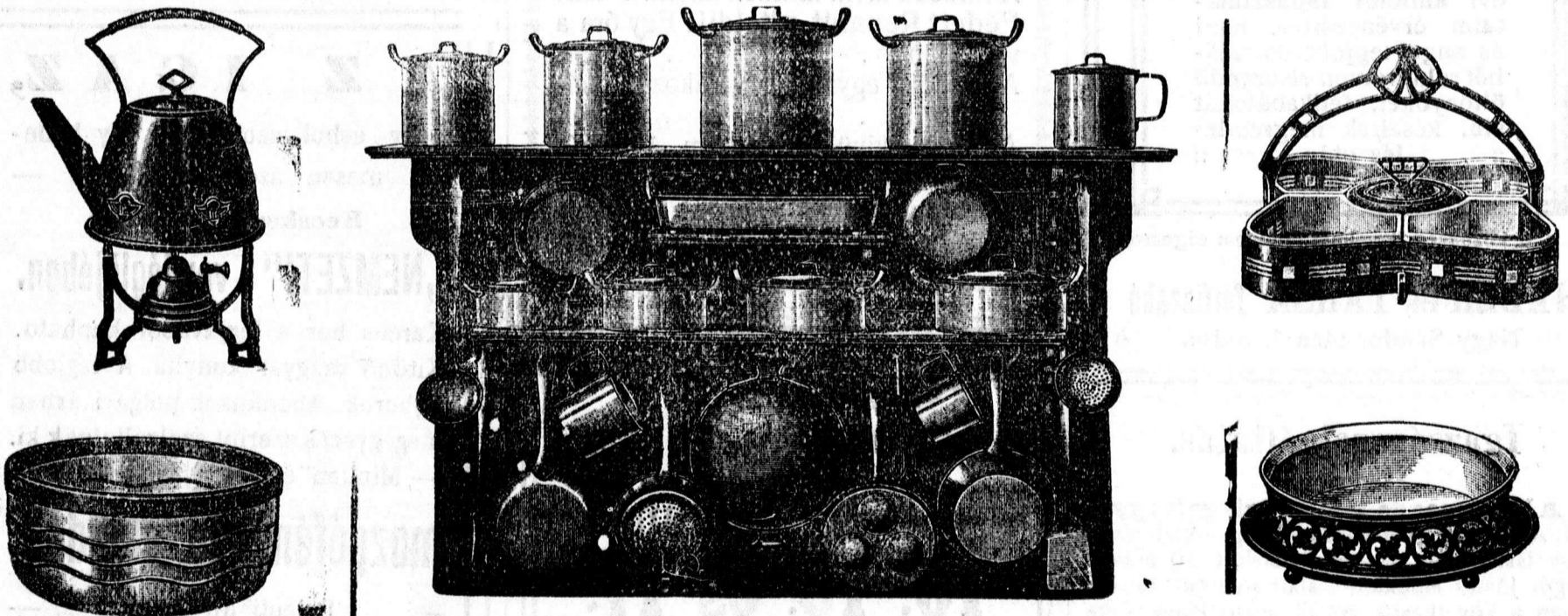
PARFAIDOK, MIGNONOK, TORTAK
megrendelésre kaphatók. ==

A karácsonyi és újévi ünnepekre diós-, mákos-patkókat és ünnepi kalácsokat — megrendelésre — **tiszta tea-vajból** készülve, a legkisebb mennyiségben és olcsó árak mellett házhoz szállítok.

Naponta friss tea-kenyér és tea-vaj kapható! Kiváló tisztelettel **Molnár Henrik** cukrász.

Megrendeléseket a Szalon-kávéház is eszközöl.

Telefon: (Szalon-kávéház) 41. sz.

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut. ————— Telefon helyben és vidéken 390.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 ¢
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 ¢
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 ¢

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéréseket visszafelé
 vagy megörökítésre nem vállal.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes szám ára 8 fillér.

Értesítés!

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

ismét folytatom régi, jóhírnevű cukrászdámat

s hogy a nagyérdemű közönség igényeit minden tekintetben kielégíthessem, áldozatok árán sikerült megnyernem az országzseru ismert Gerbead-ceg volt osztályfőnökét, aki a külföldön szerzett tapasztalatait ujonnan berendezti, a higiénikus követelményeknek teljesen megfelelő **cukrász-műhelyemben kellően érvényesítheti.**

Zsurokra, keresztelőkre és lakodalmakra való megrendeléseket, mi-
 után üzlethelyiségem nincs a legjutányosabb áron vállalom.

PARFAIDOK, MIGNONOK, TORTAK
 megrendelésre kaphatók.

A karácsonyi és újévi ünnepekre diós-, mákos-patkókat és ünnepi kalácsokat — megrende-
 lésre — **tiszta tea-vajból** készülve, a legkisebb mennyiségben és olcsó árak mellett házhöz szállítok.

Naponta friss tea-kenyér és tea-vaj kapható! Kiváló tisztelettel **Molnár Henrik** cukrász.

Megrendeléseket a Szalon-kávéház is eszközöl.

Telefon: (Szalon-kávéház) 41. sz.

HÁZLEBONTÁS MIATT!!!

Az összes raktáron levő **brilliáns-gyémánt, arany**

ékszerek és **ezüst disztárgyak**, valamint **evőesz-**

közök, karácsonyi és alkalmi ajándéktárgyak,

arany- és ezüst zsebórák,

mérsékelt szolid áron eladatnak.

Nagyrabecsült vevőim és a t.
 közönség szives figyelmébe
 ajánlva ezen körülményt,
 tisztelettel:

Kolosváry Sándor ékszerész

Nagyvárad,
 Bémer-tér.

Két portál eladó!

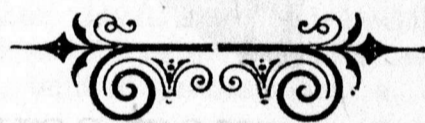
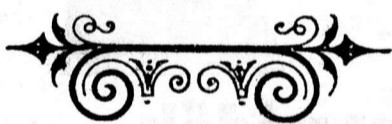
Két portál eladó!

A legjobb Benzin-, nyersolaj-,
gáz-, szívógáz

Motorok és Lokomobílok

a világhírű angol „CAMPBELL” motorgyárban készülnek.

A brüsseli világkiállításon az összes szakközegek **meggyőződést** szereztek arról, hogy a **legtartósabb, a legjobb szerkezetű, a legbiztosabb üzemű** motorokat a „CAMPBELL” gyár készíti.

Olcsó árak! Olcsó üzem! Kedvező fizetési feltételek!
Több évi jótállás! Vevőket a motorkezelésben
dijmentesen oktatunk ki! Nem kell vizsgázott
gépész! Bárki kezelheti!

Telefon: 64-64. Telefon: 64-64.

Egyedüli képviselője:

Korányi Viktor.

Budapest, VI. Liszt Ferenc-tér 9. szám.

Telefon 632.

S i e s s ü n k !

Telefon 632.

mert még csak ujévig tart

a nagy kiárusítás

Rosenzweig Rózánál

v. cs. és kir. szab. mellfűző müterme, ahol, üzletáthe-lyezés miatt (Szalárdi-utca 9-re) a még raktárban levő óriási választékban orvosi szaktekintélyek által elis-

mert egyenes tartók, **reform miedervédők**

legmodernebb kivitelben beszerzési

áron alul lesznek kiárusítva.

Mellfűzők, Késmárksky-féle kötszerek, haskötők, hasnadrágok, reform csipő és

hasszorítók.

Proba küldemény bárhova.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.